

Izhaja drugo soboto
vsakega mesca
Uredništvo in upravn.:
Dunaj XVI/2,
Neulerchenfelderstrasse 21.
Inserati se sprejemajo
in poceni zaračunajo.
Rokopisi se ne vračajo.

GLASNIK

Naročnina:

Za Avstrijo celo leto K 1.50
Za inozemstvo „ „ K 2.—
Posamezne številke h 10.
Odprte reklamacije so
poštne proste.
Poštno-hran konto: 88.153.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Št. 10, 11, 12.

Ljubljana, dne 26. decembra 1912.

V. leto.

Listnica uredništva. Danes smo izdali skupno tri številke in sicer oktobersko, novembersko in decembersko številko. Storili smo to zato, da smo mogli objaviti proračun tobačnega monopola za l. 1913 v celoti, ker se nam je potrebno zdelo, da dobi naše tobačno delavstvo celotno pregledno sliko o tobačni upravi. Veselo novo leto!

Načelnik rdeče zveze obsojen v dvamesečni zapor.

Znano je, da rdeče časopisje strupeno in ojstro napada vsakega, ki ne trobi v njih rog. Pred vsem se v tem odlikujejo tudi socialno demokratski strokovni listi, ki se za tobačno delavstvo izdaja. Mi se navadno z izbruhi socialno demokratske surovosti le malokdaj popečamo, dasi vlečejo ti ljudje na krožnik vsakovrstne laži proti našim ljudem. Naše tobačno delavstvo je dovolj zavedno, da se na socialno demokratske spletke in laži nič več ne ozira. A socialno demokratski glavni voditelj znani Pattermann jo je zadnje čase zelo skupil. Kakor je sam povedal na shodu v Ljubljani pri Perlesu, je bil obsojen v dvamesečni zapor. Stvar je bila taka-le:

V 5. številki »Tabakarbeiterja« je bila objavljena sledeča notica:

Novi Jičini. O novi volitvi v novojičinski tobačni tvornici piše nacionalna »Arbeiter Zeitung«:

Krščansko socialna volilna goljufija. V ponedeljek, dne 12. t. m., so volili v tukajšnji tvornici kakor vsako leto bolniški odbor. Volitev je prezanimiva in zasluži, da jo javnosti izpostavimo. Kandidate sta postavili socialno demokratska in krščansko socialna organizacija. Ko so razdelili glasovnice in jih izpolnili, so jih zbirale prevzemalke in le delovodja Prochaska — delavke mu pravijo Judež — ki je zelo vnet član krščanske organizacije, jih je prevzel sam. Stal je pri neki tabli in si nekaj zapisal, najbrže številke tablic. Nato so se glasovnice

v navzočnosti delovodje Kunetka, ki je tudi krščanski socijalec, neupravičeno razvile in šteje. Ko je listke razvijal in ko jih je »Judež« numeriral, je bilo lahko dognati, kako da so posamezne delavke volile, kar je bilo tudi spoznati na zaničljivo se smehljajočih njuninih obrazih. Vprašamo, kje ostane tu volilna tajnost? Zakaj niso k skrutiniju kakor vsako drugo leto pritegnili zastopnika vsake stranke? Zakaj se niso listki neodprti prenesli v ravnateljsko pisarno? Zakaj so prepustili skrutinij kar karščanskim socialcem? Ali se ne ropajo tako pravice delavske? Kdo je ukazal »častivrednemu« odpirati glasovnice? Res, njih drznost presega vse meje. Prevzemalke kar prisilijo neposredno naše članice, da krščansko volijo. Res, jezuitsko in »slavna zmaga« temnih sil. Če so dejstva, ki jih tu navajamo, istinita, je volitev goljufija. Čakati hočemo, kaj da Judež stori, potem bomo drugače govorili.

Dolgo »Tabakarbeiterju« ni bilo treba čakati, ker je Prochaska takoj tožbo vložil. Nemško narodni urednik je izjavil, da članka ni čital in je bil zato zgolj v denarno globo obsojen. Sodrug Pattermann je pa izjavil, da je objavil dotično notico v svoj list. Dunajsko porotno sodišče je dne 3. oktobra o zadevi razpravljalo. Mož, ki nenavadno glasno govori, je bil pred dunajsko poroto bolj tih. Patterman je izjavil, da nastopi dokaz resnice in izjavil, da »Judež« in »Farizejec« nista psovki. Zaslíševali so nato priče, ki jih je bilo do 20. Nobena povabljenih prič ni potrdila, da bi bil Prochaska nepravilno postopal in da delavk nasprotnega mišljenja ni zapostavljal. Po enournem posvetovanju so porotniki potrdili nanje stavljenja vprašanja o krivdoreku. Predsednik sodišča je razglasil razsodbo, po kateri je bil Pattermann v dvamesečni zapor obsojen.

To poročamo, ne da smo škodoželjni, marveč zato, da se naši bravci prepričajo, da je neistinitost socialno demokratskih poročil pribilo sodišče.

Socialne drobtine.

Letošnja žitna letina je splošno na svetu zelo dobra. V naši državi je zlasti rž lepo obrodila. Ječmenu, pšenici in ovsu je pa škodilo deževno vreme. Cene so pa zavoljo balkanske vojske za žito razmerno previsoke. Zlasti za koruzo je slaba, ker z Balkana ne prihaja k nam. Ko bi vojska kmalu ponehala, je upati, da cene padejo. Zdaj tudi iz Rusije v drugo Evropo ne pride kaj žita; tudi to drži visoke cene.

Delavk v pruskih tvornicah je bilo l. 1911 do 738.000 in se je njih število nad 33.000 povišalo v enem letu. Mladoletnih delavk starih 14 do 16 let, je do 89.000. V tvornicah dela nad 1100 deklic, ki še niso 14 let stare, dasi to niti po postavi ni dovoljeno. V berlinskem okraju so našli 142.000, v düsseldorfškem nad 95.000, v vrtislavskem do 50.000, v potsdamskem

37.000, v frankfurtskem ob Odri in v liegniškem do 35.000, v oppelnskem pa 33.000 tvorniških delavk. v

Proračun tobačnega monopola leta 1913.

Sklenili smo, da letos objavimo vse postavke državnega proračuna glede na tobačni monopol in sicer zato, da bodo delavci in delavke znali, kako da izgleda stanje tobačnega monopola. Prav prijeten proračun za tobačno delavstvo ni, ker se postavke za delavstvo niso veliko povišale. Je že tako, sedanji glavni ravnatelj ni posebno velik prijatelj delavstva in ne umeva velikih socialnih nalog države, pa zasebnih fabrikantov se boji. Ravno zato se pa bolj kot prej mora tobačno delavstvo oklepiti strokovne organizacije, ker le močno delavstvo more uspehe doseči.

Tobak.							
Sumarij.							
Poglavje	Naslov	Paragraf	redni		izredni	Vsota	Državni proračun za leto 1912
			do konca decembra				
			1913	1914	1914		
v kronah							
22	Tobak.						
1	Upravni stroški		4,573.490	1,020.000	167.280	5,760.770	5,515.700
2	Nakup- in fabrikatski izdatki:						
1	Nakup inozemskega tobaka in tobačnih izdelkov			40,000.000		40,000.000	40,000.000
2	Nakup domačega in tihotapskega tobaka		21,503.000			21,503.000	21,503.000
3	Fabrikacijski stroški		46,362.500			46,362.500	44,425.000
4	Nakup zemljišč in stavbe v delokrogu finančne uprave				150.000	150.000	150.000
5	Udeležba pri razstavah				10.000	10.000	10.000
3	Prodan tobak:						
1	Prodajalni izdatki		3,934.800			3,934.800	3,934.800
2	Povračila		48.000			48.000	48.000
	Vsota		76,421.790	41,020.000	327.280	117,769.070	115,586.500
Poglavje	Naslov	Paragraf	redni		izredni	Vsota	Državni proračun za leto 1912
v kronah							
23	Tobak.						
1	Dohodki tobačne režije			7,856.400		7,826.400	5,800.000
2	Dohodek prodaje v inozemstvu			323,788.100		323,788.100	312,488.100
	Vsota			331,644.500		331,644.500	318,288.100

Potrebščina. Poglavlje 22. Tobak. Naslov 1: Upravni izdatki in naslov 2: Nabavni in fabrikacijski stroški. (Podrobnosti.)

Tekoča št.	Naslov 1. Upravni izdatki. Redni izdatki.	Osrednje vodstvo	Glavno ravnanje	Tobačne tvornice	Tobačni nakuporadi	Tobačna prodajalna skladišča z zalogami specialitet	Skupaj
		k r o n e					
1	Osebnih dohodki		817.270	2.097.390	153.990	271.020	3.339.670
2	Deputat uradnikov			12.000	2.800		14.800
3	Honorarji in plače drugim činiteljem		* 15.000	190.000			205.009
4	Dnevniki in dneve		33.160	29.812	986		63.959
5	Emolumenti, deputati in livrejni denar delovodij in slug		7.672	25.317	1.116	1.895	36.000
6	Remuneracije in podpore		70.000				70.000
7	Potovalni in izseljevalni stroški		331.800				331.800
8	Vzdrževalni stroški službenega avtomobila		10.700				10.700
9	Izdatki za vzdrževanje obratnih poslov in hišne potrebščine			907.000	62.500	50.500	*1.020.000
10	Pisarniške in manipulacijske potrebščine		123.000	104.000	10.200	42.800	280.000
11	Stanarine			6.260	39.220	520	46.000
12	Razni izdatki		11.561	61.000	500	2.500	75.561
13	Neizogibljivi večji izdatki	100.000					100.000
	Vsota (redni izdatki, točka 1 do 13)	100.000	1.420.163	3.432.780	271.312	369.235	5.593.490
	Izredni izdatki.						
14	Izdatki za vzdrževanje obratnih poslopij			160.000			160.000
15	Razni izdatki			7.280			7.280
	Vsota (izred. izdatki, točka 14 do 15)			167.280			167.280
	Naslov 2. Nabavni in fabrikacijski stroški. Redni izdatki.						
16	§ 1. Nakup inozemskega tobaka in fabrikatov		40.000.000				*40.000.009
	§ 2. Nakup:						
17	a) Domačega tobaka		12.900.000	2.715.000	5.885.000		21.500.000
18	b) Tihotapskega tobaka		3.000				3.000
	Vsota (§ 2)		12.903.000	2.715.000	5.885.000		21.503.000
	§ 3. Fabrikacijski stroški itd.:						
19	Fabrikacijski stroški		1.982.700	39.377.400	39.700	172.700	41.572.500
20	Voznine		4.096.000	136.000	11.000	56.000	4.300.000
21	Preskrbovalni stroški za bolniške zavarovalnine in za nezgodne premije		100.000	383.000	5.000	2.000	490.000
	Vsota (§ 3)		6.178.700	39.897.400	55.700	230.700	46.362.005
	Izredni izdatki.						
22	§ 4. Nakup zemljišč in stavbe		150.000				150.000
23	§ 5. Udeležba pri razstavah		10.000				10.000
	Skupaj (§§ 4 in 5)		160.000				160.000
	Vsota (naslov 2)		59.241.700	42.612.400	5.940.700	230.700	113.025.500
	Skupna vsota (naslov 1 in 2)	100.000	60.661.863	46.212.460	6.212.012	599.935	113.786.270

*) S trajanjem uporabe do konca decembra 1914.

Izkaz osebnih dohodkov.

Glavno ravnateljstvo.	Činovni razred	Plača	Funkcijske ozir. aktivitetne doklade	Drugi dohodki
			K r o n	
a) Konceptno osebje.				
1 sekčni načelnik in glavni ravnatelj	IV.	14.000	6.000	
2 dvorna svetnika	V.	21.334	4.400	
7 višjih finančnih svetnikov	VI.	47.800	12.880	
7 finančnih svetnikov	VII.	35.000	11.270	
11 finančnih tajnikov	VIII.	40.800	15.180	
11 finančnih komisarjev	IX.	32.584	13.200	
11 finančnih konceptistov	X.	26.000	10.560	
7 konceptnih praktikantov				8.400
57				
b) Tehnično osebje.				
2 stavbna svetnika	VII.	10.200	3.220	
3 nadinženirji	VIII.	10.800	4.140	
3 inženirji	IX.	8.917	3.600	
3 inženirski adjunkti	X.	6.800	2.880	
11				
1 ravnatelj kemičnega laboratorija	VII.	4.800	1.610	
1 adjunkt " "	IX.	3.000	1.200	
2 oficijala " "	X.	4.400	1.920	
4				
c) Tovarniški nadzorniki.				
2 višja nadzornika	VI.	12.800	3.680	
2 nadzornika	VII.	9.600	3.220	
4				
d) Tehnična služba.				
1 ravnatelj	VIII.	3.600	1.380	
e) Računsko osebje.				
1 višji računski svetnik	VII.	5.400	1.610	
7 računskih svetnikov	VIII.	27.200	9.660	
13 računskih revidentov	IX.	41.900	15.600	
12 računskih oficijalov	X.	29.267	11.520	
12 računskih asistentov	XI.	22.167	8.640	
7 računskih praktikantov				5.600
52				
f) Pisarniško osebje.				
1 pomožni ravnatelj	VIII.	4.400	1.380	
7 pisarniških adjunktov	IX.	21.600	8.400	
7 pisarniških oficijalov	X.	15.934	6.720	
7 kanclistov	XI.	12.084	5.040	
19 pisarniških oficijantov, oz. oficijantinj				32.853
41				
g) Blagajna glavnega ravnateljstva.				
1 nadblagajnik	VIII.	4.000	1.380	
1 predsednik	IX.	3.400	1.200	
1 blagajnik	IX.	3.200	1.200	
1 oficial	X.	2.600	960	
1 asistent	XI.	2.000	720	
5				
h) Ekonomat.				
1 ravnatelj	VIII.	4.000	1.380	
1 kontrolor	IX.	2.800	1.200	
2				
i) Prideljeni uradniki.				
2 tajnika	VIII.	7.200	2.760	
3 adjunkti	IX.	8.617	3.600	
3 oficijali	X.	7.067	2.880	
7 asistentov	XI.	12.700	5.848	
15				
1 delovodja (v kemičnem laboratoriju		1.500	825	
1 vratar in 23 uradnih slug		28.909	15.900	200
Osebne, službene in druge doklade				1.200

Izkaz osebnih dohodkov.

	Činovni razred	Plača	Funkeijske ozir. aktivitetne doklade	Drugi dohodki
			K r o n	
Večja potrebščina tistim, ki so zase v višjem činovnem razredu				
Zmanjšani izdatki radi prostih mest				
Manjši izdatek za prazno tajniško mesto				
Večji izdatek za adjuta				
Vsota		560.380	207.955	65.613
Proč 2 ^o / _o interkalare per			833.948	
Ostane			16.678	
			817.270	
Tobačne tvornice.				
Bavč, Budjejevica, Firstenfeld, Göding, Hainburg, Hallein, Iglava, Jagielnica, Joahimovo, Celovec, Krakov, Ljubljana, Landskron, Linc, Monasterzyska, Novi Jičin, Pišek, Rovny, Sacco, Svac, Sjedličke, Stein, Sternberg, Tabor, Tahava, Dunaj (Ottakring, Renweg), Winniki, Zablotow, Cvitava.				
12	ravnatelj	VI.	77.600	14.168
18	ravnatelj	VII.	87.850	17.388
12	podravnatelj	VII.	60.250	12.719
18	podravnatelj	VIII.	68.334	13.800
60				
39	tajnikov	VIII.	144.000	36.156
91	adjunktov	IX.	274.101	70.800
96	oficialov	X.	226.867	57.504
92	asistentov	XI.	161.334	39.024
40	praktikantov			42.800
358				
1	kanclijska oficijantinja			1.300
60	vratarjev in slug		79.006	25.998
324	delovnih mojstrov in delovodij		454.415	149.557
384				
Osebn, službene in dopolnilne doklade				
Večji izdatek tistim, ki so zase v višjem razredu				
Nižji izdatek za adjuta				
Vsota		1.633.757	437.114	69.322
Proč 2 ^o / _o interkalare per			2.140.193	
Ostane			42.893	
			2.097.390	
Tobačni nakupovalni uradi.				
(Vorszczów, Imotski, Vergoraz, Gruž, Sinj, Split, Metkovič.				
1	nadzornik	VII.	4.800	805
5	ravnatelj	VIII.	19.600	3.588
1	oskrbnik	IX.	2.800	600
6	kontrolorjev	IX.	18.200	3.840
1	oficial	X.	2.200	480
14				
6	adjunktov	IX.	18.200	4.200
9	oficialov	X.	21.017	4.704
11	asistentov	XI.	20.319	4.320
26				
7	vratarjev in slug		7.993	2.398
11	delovnih mojstrov in delovodij		12.900	3.870
18				
Osebn, službene in dopolnilne doklade				
Vsota		128.027	28.805	300
Proč 2 ^o / _o interkalare per			157.132	
Ostane			3.142	
			153.990	

Izkaz osebnih dohodkov.

Zaloga specialitet.	Činovni razred	Plača	Funkcijske ozir. aktivitetne doklade	Drugi dohodki
			K r o n	
1 ravnatelj	VIII.	3.600	1.380	
1 kontrolor	IX.	3.200	1.200	
2				
2 adjunkta	IX.	5.817	2.400	
2 oficijala	X.	4.600	1.920	
4				
1 uradni sluga		1.110	611	
4 delovni mojstri in delovodje		4.800	2.640	
5				
Višji izdatek tistim, ki so zase v višjem plačilnem razredu				580
Vsota		23.127	10.151	580
Proč 20/0 interkalare per			33.858	
Ostane			687	
			33.180	
Tobačna prodajalna skladišča. Dunaj-Rennweg, Gradec, Trst, Trident, Plzen, Praga, Brno, Olomuc, Lvov, Wadovice, Rzeszów, Přemisl, Stanislav, Kolomea, Novi-Sandec, črnovice.				
7 ravnatelj	VIII.	25.367	7.728	
9 oskrbnikov	IX.	28.567	7.800	
7 kontrolorjev	IX.	21.200	6.840	
9 oficijalov	X.	21.050	6.048	
32				
3 adjunkti	IX.	8.700	3.120	
10 oficijalov	X.	24.867	8.544	
8 asistentov	XI.	14.400	4.464	
21				
16 vratarjev in slug		20.960	7.905	200
10 delovnih mojstrov in delovodij		14.300	4.940	400
26				
Višji izdatki tistim, ki so zase v višjem plačilnem razredu				3.890
Vsota		180.411	58.389	3.890
Proč 20/0 interkalare per			242.690	
Ostane			4.850	
			237.840	
Skupen pregled.				
Glavno ravnateljstvo		560.380	207.955	65.613
Tobačne tvornice		1.633.757	437.114	69.322
Tobačna nakupovalna skladišča		128.027	28.805	300
Zaloge specialitet		23.127	10.151	580
Tobačna prodajalna skladišča		180.411	58.389	3.890
Skupna vsota		2.525.702	724.414	139.705
Proč 20/0 interkalare per			4.407.821	
Ostane			68.151	
			3.339.670	

P r o d a j a t o b a k a .

Točka	Osrednje vodstvo	Avstrija		Solno-graško	Štajersko	Koroško	Kranjsko	Pri-morsko	Tirolsko in Pre-darlško	Češko	Moravsko	Šlezija	Galicija	Buko-vina	Dal-macija	Skupaj	Točka
		pod	nađ														
k r o n																	
Redna potrebščina.																	
§ 1. Izdatki prodaje.																	
1	Provizije	600.000	138.000	45.000	260.000	74.000	80.000	230.000	300.000	896.000	260.000	140.000	680.000	77.000	120.000	3.900.000	1
2	Ekivalenti	12.000	800	12.800	2
3	Razni izdatki	1.400	400	200	300	100	300	700	400	1.700	500	600	900	800	1.700	10.000	3
4	Povrneni dohodki	600	50	50	50	600	250	200	100	2.000	100	..	700	300	..	5.000	4
5	Za višje neizogibne izdatke	7.000	614.000	138.000	7.000	5
Skupaj		7.000	614.000	138.450	45.250	261.150	80.550	230.900	300.500	899.700	260.600	140.600	651.600	78.100	121.700	3.934.800	
§ 2.																	
6	Povračila	500	50	200	50	50	50	46.000	400	200	100	200	100	50	48.000	6
Vsota		7.000	614.500	138.500	45.300	261.350	80.600	230.950	346.500	900.100	260.800	140.700	651.800	78.200	121.750	3.982.800	

Poglavje 23. Naslov 1.: Dohodki tobačne režije.

Tek. štev.		Glavno ravna- teljstvo	Tobačne tvornice	Tobačni nakupni uradi	Tobačna proda- jalna skladišča	Skupaj
k r o n						
Redni dohodki.						
1	Prodaja tobakovih listov, tobačnih izdelkov in tobačnega luga v inozemstvo	7,216.400	7,216.400
	Povračila od:					
2	a) Ogrske	12.000	12.000
3	b) Bosne in Hercegovine	200.000	200.000
4	Izkupilo za odpadke	2.000	2.000
5	Globe	2.000	1.000	3.000
6	Najemnine	12.100	300	600	13.000
7	Razna povračila	150.000	150.000
8	Razni dohodki	217.000	3.000	40.000	260.000
	Vsota . .	7,580.400	231.100	4.300	40.600	7,856.400

Poglavje 23. Naslov 2.: Dohodki.

Točka	Avstrija		Solno-graško	Štajersko	Koroško	Kranjsko-Primorsko	Tirolsko in Predaljsko	Česko	Moravsko	Slezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Skupaj			
	pod	nad															
A n i ž o																	
k r o j																	
Redni dohodki.																	
Prodaja tobaka doma:																	
1	a) Izkupilo za tobačne izdelke (izvzemši limitobak) . . .		82,000,000	9,600,000	2,850,000	15,500,000	4,250,000	4,350,000	14,000,000	11,300,000	84,000,000	26,500,000	11,500,000	45,500,000	3,200,000	319,100,000	
2	b) Izkupilo za limitobak . . .		157,000	60,000	18,000	53,000	25,000	13,000	22,000	111,000	300,000	115,000	30,000	47,000	1,500	960,000	
3	Uvaževalne licence . . .		360,000	5,000	9,000	6,000	1,500	1,500	24,000	15,000	65,000	9,000	4,500	18,000	1,500	520,500	
4	Povračila od dobička . . .		690,000	100,000	41,000	128,000	55,000	40,000	117,000	80,000	1,190,000	235,000	135,000	290,000	85,000	3,200,000	
5	Globe . . .		100	20	10	10	10	10	150	100	150	50	50	1,650	500	3,000	
6	Razna povračila . . .		100	10	10	10	10	10	30	50	100	20	20	100	100	600	
7	Razni dohodki . . .		2,450	30	30	100	20	10	100	170	250	250	60	400	100	4,000	
Vsota . . .			83,209,650	9,765,060	2,918,050	15,687,120	4,331,540	4,404,690	14,163,280	11,506,320	85,555,500	26,859,320	11,669,630	45,857,150	4,638,700	3,222,090	323,788,100

Pojasnila. Tobak.

Tekoča št.	Stolpec	Proračnn		Torej za l. 1913	
		za l. 1913	za l. 1912	več	manj
		k r o n e			
	Potrebščina.				
	Naslov 1.				
	Upravni stroški.				
	Redni izdatki.				
1	Osební dohodki	3,339.670	3,304.270	35.400	
2	Deputati uradnikov	14.800	14.800		
3	Honorari	205.000	200.000	5.000	
4	Dnevnine in dne	63.959	66.461		2.502
5	Emolumenti, deputati in livrenina delovodij in slug	36.000	37.600		1.600
6	Remuneracije	70.000	65.000	5.000	
7	Potovalnina	331.800	340.000		8.200
8	Službeni avtomobil	10.700		10.700	
9	Vzdrževanje poslopj	1,020.000	1,020.000	20.200	
10	Pisarniške in manipulacijske potrebe	280.000	266.000	14.000	
11	Stanarine	46.000	46.000		
12	Razni izdatki	75.561	75.569		
13	Neizogibni izdatki	100.000	100.000		
	Skupaj (redni izdatki, točka 1 do 13) . .	5,593.490	5,515.700	77.780	
	Izredni izdatki.				
14	Vzdrževanje poslopj	160.000		160.000	
15	Razni izdatki	7.280		7.200	
	Skupaj (izredni izdatki, točka 14 in 15) . .	167.280		167.280	
	Vsota (naslov 1)	5,760.760	5,515.500	245.070	
	Naslov 2.				
	Nabavalni in fabrikacijski izdatki.				
	Redni izdatki.				
16	§ 1. Nakup inozemskih tobačnih listov in fabrikatov	40,000.000	40,000.000		
	§ 2. Nakup:				
17	a) Domačega tobaka	21,500.000	21,500.000		
18	b) Tihotapskega tobaka	3.000	3.000		
	Skupaj (§ 2)	21,503.000	21,503.000		
	§ 3. Fabrikacijski stroški itd.:				
19	Fabrikacijski stroški	41,572.500	39,735.010	1,837.500	
20	Vožnje	4,300.000	3,200.000	100.000	
21	Preskrbnine bolnikom in nezgodne premije . .	490.000	490.000		
	Skupaj (§ 3)	46,362.500	44,425.000	1,937.500	
	Izredni izdatki.				
22	§ 4. Nakup zemljišč in stavb	150.000	150.000		
23	§ 5. Udeležba pri razstavah	10.000	10.000		
	Skupaj (§§ 4 in 5)	160.000	160.000		
	Skupaj (naslov 2)	108,025.500	106,088.000	1,937.500	
	Vsota	113,786.170	111,603.700	2,182.570	

Tekoča št.	Stolpec	Proračun		Torej za l. 1913	
		za l. 1913	za l. 1912	več	manj
		k r o n e			
	Pokritje.				
	Naslov 1.				
	Dohodki tobačne režije.				
1	Nakup tobačnih listov, tobačnih fabrikatov in tobačnega luga v inozemstvu	7,216.400	5,216.400	2,000.000	
	Povračila za oddane tobačne liste z ovoji:				
2	a) Ogrski	12.000	12.000		
3	b) Bosni in Hercegovini	200.000	193.000	7.000	
4	Izkupilo za v inozemstvo prodanih tobačnih odpadkov	2.000	2.000		
5	Globe	3.000	5.000		2.000
6	Najemnine	13.000	11.600	1.400	
7	Razna povračila	150.000	120.000	30.000	
8	Razni dohodki	260.000	240.000	20.000	
	Vsota	7,850.400	5,800.000	2,056.400	
	Prodaja tokaka.				
	Potrebščina.				
	Naslov 3.				
1	Provizije	3,900.000	3,900.000		
2	Ekvivalenti	12.800	12.800		
3	Razni izdatki	10.000	10.000		
4	Vrnjeni dohodki	5.000	5.000		
5	Za neizogibljive večje izdelke	7.000	7.000		
	Skupaj	3,934.800	3,934.800		
6	Povračila	48.000	48.000		
	Vsota	3,982.800	3,982.800		
	Pokritje.				
	Naslov 2.				
	Dohodki iz prodaje doma.				
1	a) Izkupiček za tobačne fabrikate (izvzemši limitotobak)	319,100.000	307,800.000	11,300.000	
2	b) Izkupiček limitotobaka	960.000	960.000		
3	Uvozne licence	520.500	520.500		
4	Povračilo dobička	3,200.000	3,200.000		
5	Globe	3.000	3.000		
6	Razna povračila	600	600		
7	Razni dohodki	4.000	4.000		
	Vsota	322,788.100	312,488.100	11,300.000	

Temelji krajnih skupin in razredov.

Od leta 1911 nadalje so kraji, v katerih se nahajajo tobačni režijski uradi, tudi za delavce razdeljeni v razrede in v stopnje, ne samo kakor prej, za uradnike. Temelji, po katerih so vse te kraje razdelili v različne razrede, so različni. Krajno običajne dnine, ki jih določajo oblasti, cene živil in stanovanj, število prebivalstva in posebne okoliščine, kakor glavna mesta, zdravilišča in kraji z močnim prometom tujcev so določale, v katere vrste so uvrstili posamezne kraje.

Zdi se, če to vpoštevamo, kakor da bi se bile res okoliščine vpoštevale, ki vplivajo na življenjske razmere. Izkušnja nas pa uči, da se v resnici na vse razmere po posameznih krajih le niso ozirali. Posledica je, da se delavstvo pritožuje splošno, ker je v prenizke stopnje uvrščeno.

Pritožbe so upravičene. Le oglejmo si »običajne krajne plače«. Ali so te običajne krajne plače res primerne tistim plačam, ki se v dotičnih krajih tudi dejansko izplačujejo? Ne! Te plače so marsikje določili že pred veliko leti in so dejanske plače, ki jih izplačujejo, veliko višje. Omenjati se pa tudi mora, da ko so določali krajno običajne plače, se niso na boljše plače ozirali, marveč pred vsem na nižje. Krajno običajne plače tudi niso po vseh krajih enake, marveč se mnogokrat zelo razločujejo. Na krajno običajne plače bi se torej, kakor se določajo plače tobačnemu delavstvu, ne smeli ozirati toliko, kolikor se dejansko ozirajo.

Cene živil in stanarine so tudi stvar zase. Kako previdno se morajo dotične številke presojati, nam dokazuje uradniški shod v Švacu, o katerem se je tako le poročalo:

Po izvajanjih poslanca dr. Koflerja govori kanclist Krismer, ki pripomni, da magistrat v Švacu ni poročal o cenah živil in stanovanj tako, kakor je res in je navajal zglede. Postopanje mesta Švac je uradništvu jako škodilo in je zato priporočal, da naj se nepravilni podatki popravijo.

Župan mesta Švac, Knapp, se je opravičeval, češ da mu ni znano, da je magistrat prenizko poročal o cenah življenjskih potrebščin. Magistrat se je oziral na cene, ki se razvidijo v javnih prodajalnicah. Če niso ti podatki istiniti, ne zadene krivda magistrata.

Tvorniški ravnatelj pl. Reiner nato izvaja, da ko je tobačna režija poizvedovala o življenjskih razmerah,

se je tudi obrnila na magistrat, ki je pa tako poročal, da so obstajale glede na dejanske cene neverjetne razlike. Magistrat je poročal, da stane kilogram govejega mesa 1.60 do 1.80 K, pa kravje meso stane že čez dve leti sem kilogram 2 kroni. Stanovanje treh sob s predsobo, kuhinjo in pritliklinami stane 500 kron, magistrat je pa poročal, da stane tako stanovanje v Švacu le 300 kron.

Župan Knapp je zopet poizkusil oprati magistrat in je zvrnil končno krivdo na nekega magistratnega uradnika. Davčni upravitelj Schleitleitner, davčni asistent Pflügel in gozdni svetnik Hochleitner so navajali še razne podrobnosti.

Gozdni svetnik Hochleitner je županu očital, da je zato tako poročal, ker se je oziral na tujski promet, da bi z napačnimi podatki privabil v Švac več tujcev; račun pa plačajo uradniki in nastavljeni.

Shod je nato sklenil izvoliti poseben odbor, da dožene višino cen za stanovanja in za živila.

Kar velja za uradnike, pa velja tudi za delavce. Če je magistrat v Švacu netočno poročal, je bilo tudi tobačno delavstvo prikrajšano.

Po številu prebivalstva se tudi ne morejo določati cene živil in stanovanj. Prejšnje čase se je morebiti v manjših krajih živelo ceneje, kakor v velikih. Danes je pa to čisto drugače in marsikje ravno narobe. S stanovanji je še slabše kot z živilo.

Z ozirom na to, kar smo navedli, je pač upravičeno, kar zahtevamo, da naj se krajne stopnje znižajo in posamezni kraji v višje stopnje uvrste. To še bolj upravičeno zahtevamo, ker obstoja v vsaki tvornici še 18 plačilnih stopinj. Za veliki ustroj državnega uradništva od ministrskega predsednika nazaj zadošča enajst činovnih razredov in štirje razredi aktivitetnih doklad; za tobačno delavstvo so pa uvedli 12 krajnih stopenj in 18 plačilnih stopenj! Ali je to pravično?

Navedeni zglede dokazujejo, kako so želje tobačnega delavstva upravičene. Koliko časa bo še trajalo, da se bodo na ta stremljenja ozirali? Tobačno delavstvo pa izpoznavaj, kako je organizacija potrebna. So, ki sodijo napačno, da je organizacija že izpolnila svojo dolžnost, a delavke in delavci, ki znajo misliti, natančno vedo, da je organizacija zdaj še bolj potrebna kot prej.

Prva državna konferenca državnih uslužbencev in nastavljenecv.

V nedeljo, dne 20. oktobra 1912 je sklicala osrednja komisija krščanskih strokovnih društev državno konferenco državnih uslužbencev in delavcev, ki je na Dunaju zborovala. Udeležilo se je več poslancev. Pri konferenci je poročal tovariš **Ullreich**

o položaju in o zahtevah državnih delavcev in uslužbencev.

Namen današnjega posvetovanja je, da se predvsem poklicani činitelji, javnost, vlada in poslaniška zbornica opozori na vedno žalostnejše stanje državnih uslužbencev in delavcev. Dejstvo je, da se državni uslužbenci že leta sem bore za prepotrebno izboljšanje svojega obstanke, da že leta sem store vse, da se njih gmotno stanje izboljša, dejstvo je pa tudi, da ne morejo beležiti posebnih uspehov. Prisiljeni so zato, da javno nastopijo in da o svojih težnjah pouče široke ljudske sloje. Posvetovanje hoče podati pregled o življenjskih pogojih delavstva, ki dela v državnih obratih in o stanju nižjih uslužbencev in tako pokazali, kako nujno potrebno je, da se izboljšajo njih razmere. Moja dolžnost je, da obrazvijem v velikih potezah njih življenjske pogoje in poizkusiti hočem to nalogo izvesti, v kolikor je to v okviru predavanja mogoče. Pred vsem hočem naglašati, da zamorem le obrisati v velikih potezah položaj državnih uslužbencev in delavcev in da hočem le kratko omenjati delavske zahteve, ker bi šlo predač, če bi se v podrobnosti izpuščal.

Gospodarski položaj državnih uslužbencev in delavcev je dejansko slab. Avstrijsko prebivalstvo že leta sem trpi vsled vedno večje draginje, proti kateri se dozda vspešna sredstva še niso vporabljalala. Do zdaj se še ni posrečilo obvladati draginje; ni se posrečilo potisniti nazaj visoke cene življenjskih potrebščin; nasprotno se zdi, da napoči nova draginjska doba. Vojska gotovo tudi poostri cene živlom. Državno delavstvo je zato prisiljeno, da merodajnim činiteljem dokaže, da je nujna odpomoč potrebna.

Najbolj se lahko presodi gospodarski položaj državnih delavcev po plačah, ki jim jih izplačujejo. Najnižje po državnih obratih uvedene plače nam dokazujejo, da niso sijajne. Evo zgledov: Nestalni telefonski in brzojavni delavci na Dunaju zaslužijo na dan 2 K 80 vin.; to plačo izplačujejo približno 25 odstotkov; v drugi skupini znaša najnižja plača 3 K 40 vin.,

tež skupini pripada 50 odstotkov. Profesionisti dobe na dan po 3 K. Stalni delavci dobe tedensko in sicer dninarji 18 K 90 v.; profesionisti pa 20 K 30 vin.; plezači 22 K 40 vin., preddelavci 27 K 30 vin. Možnosti v plači napredovati je zelo malo. Če je delavec dobro opisan, se mu po 2 službenih letih izboljša za 20 vin. Gotovo ni neupravičena zahteva telefonskih in brzojavnih delavcev, da naj se jim najnižja plača dnevno s 3 K 60 vin. določi. V dvorni in državni tiskarni dobe sluge in pomožni delavci začetno plačo 21 K, ki se vsaka 3 leta za 1 K poviša; šele v šestem letu se plača poviša po 2 K. Salinski delavci dobe najnižjo plačo 2 K 60 v, srednjo 3 K 50 v. V višjo plačilno stopnjo šele pridejo vsaka tri leta; ravno to se določa tudi za montansko delavstvo. Državni gozdni delavci dobivajo najnižjo plačo 2 K 40 vin., srednja pa znaša 2 K 60 vin. Za nestalne delavce ni nobene dobe določene, kdaj da postanejo stalni delavci in jih »po potrebi« stalno nastavijo. Stalni delavci napredujejo v plači vsaka 3 leta.

Pri železničarjih so razmere glede na plače tako različne, da se ne morem v nje izpuščati. Dnevne plače po 2 K 20 vin. se plačujejo v Bukovini in na Goriškem kakor tudi na Češkem. V tobačnih tvornicah velja od 1. januarja 1911 nadalje plačilna razpredelnica, po kateri se pa obstoječe plače niso povišale. V nekaterih slučajih so celo nižje plače uvrstili. Povprečno zasluži oseba po tobačnih tvornicah letno 708 K 13 vin. po statistiki iz leta 1910.

Poštni sluge zaslužijo, ko v službo vstopijo prvo leto dnino 2 K 80 vin., po prvem letu pa 3 K. Poštni pomožni sluga dobi po prvem letu tudi službeno obleko. Čez tri leta znaša dnina 3 K 20 vin., po petih letih pa 3 K 40 vin. To plačo dobiva, dokler ga ne imenujejo za poštnega uradnega slugo. Poštni uradni sluga dobi začetno plačo 900 K, na Dunaju dobi še 55-odstotno aktivitetno doklado. Vsaka tri leta se plača poviša, v najvišji (11.) stopinji znaša 1600 K. Po preteku štirih službenih let v prvi stopinji dobi trajni nastavljenec letno 100 K doklade, po nadaljnjih štirih letih zopet 100 K starostne službene doklade. Aktivitetna doklada znaša na Dunaju 55 odstotkov plače, v prvem krajnem razredu 40, v drugem 35, v tretjem in v četrtem pa 30 odstotkov plače. Koliko časa mora poštni sluga služiti, da doseže najvišjo plačo, si lahko predstavljamo. Šest let najmanj služi dotičnik kot pomožni sluga, nato mora pa čakati 30 let, predno napreduje v najvišjo stopinjo.

Navedel sem le nekaj zgledov o dohodkih državnih delavcev in uslužbencev. Ugovarjal bi kdo, da se predstavljajo

le najnižje plače, pri katerih gre le za del prizadetih in da dobiva drugi del višje plače in da se zato to ne sme posplošiti. Pri nekaterih skupinah sem omenjal, kako da plače napredujejo in zato lahko konstatiram, da so dohodki državnih delavcev in drugih nastavljenecv splošno žalostni in da se morajo nujno izboljšati. Predstavljajmo si, kako naj rodbina s takimi nizkimi vsotami v sedanjih dragih časih izhaja in si najkupi najpotrebnejše stvari. Ni čudo, če v takih razmerah vlada v rodbinah beda. Posledic nočem slikati.

Ni pa samo potrebno, da se izboljšajo plače, potrebno je tudi, da se vrede določila o delovnem času. Telefonski delavci delajo ob dnevnem delu 10, ob nočnem delu pa 9 ur. V državni tiskarni znaša delovna doba 8 tričetrt ure; pri montanskih in solinskih delavcih 8 ur, profesionisti in dninarji izven jame pa deset do 12 ur. Gozdni delavci delajo 12 ur s 2inpol urnim odmorum, ob sobotah in ponedeljkih pa 6 in 8 ur brez odmora. V tobačnih tvornicah znaša tedenska delovna doba 51 ur ob prostem sobotnem popoldnevu; tobačno delavstvo zahteva, da naj se polagoma uvede 48urni tedenski delovnik z ozirom na to, ker dela v tobačnih tvornicah nad 80 odstotkov delavk. Poštni uslužbenci delajo po kolodvorih po 9 ur podnevi, nočna služba se prične ob 2. uri zjutraj in traja do 6. ure. Velikokrat se pa ta službena doba prekorači, ker se dogaja, da uslužbenci, ki nastopajo opoldne službo, morajo tudi ponoči ostati. Dostavljalci pisem, ovojev in denarja nimajo nobene redne službene dobe. Službo prično navadno ob pol 6. uri zjutraj in jo končajo pozno zvečer šele ob 9 uri in morejo le jesti.

Podcenjavati ne smemo stanovanjskega vprašanja, ki se mora izboljšati ne samo v velikih mestih, marveč splošno, kar je tako priznano dejstvo, da o njem ni potrebno, da bi se izgubljal besede. Država je dozdej tozadevno svoje dolžnosti popolnoma zanemarjala. Če se je tudi tu in tam kaj storilo, to potrebam ni odgovarjalo. Najhujše je pač v krajih s tobačnimi tvornicami, kjer se je razvila dejanjsko stanovanjska beda. Tobačne tvornice so skoraj vse veliki obrati s 1000 do 2000 delavskimi osebami in se nahajajo večinoma v manjših provinčnih krajih, kar vpliva na stanovanjsko bedo.

Zahteve tobač. delavstva in glavno ravnateljstvo.

Na drugem mestu objavljamo proračun tobačnega monopola za leto 1913.

Kaže nam, da med zahtevami delavstva niso ničesar izvršili. Edino, kar se more smatrati kot izboljšanje, je, da so vstavili postavko, po kateri se izplača tretji obrok starostnih doklad, ki so se leta 1911. uveljavile. Nobene postavke ni za povišanje temeljnih plač, kar je nujno potrebno. Dne 6. novembra sta se predstavnika poslanca Fuchs in dr. Jerzabek glavnemu ravnatelju in interpelirala o zahtevah, ki smo jih v svoji spomenici stavili.

Prvo vprašanje je bilo, kaj je z uvrstitvijo tobačnih uradov v krajne in v plačilne stopnje. Glavni ravnatelj je odgovoril, da se do leta 1916. ne bo nič izpremenilo. Plačilna razpredelnica se je uvedla šele leta 1911. in bo leta 1916. popolnoma izvedena. Roko v roki s službenimi starostnimi dokladami bodo tudi, v kolikor bo to šlo, revidirali temeljne plače in odstranili glavne trdote. Splošno pa zastopa glavni ravnatelj stališče, da dokler se cela preosnova ne izvede, toliko časa tudi ne namerava izvesti revizije leta 1911 uvedenih krajnih in plačilnih stopenj.

Poslanca sta se potegnili osobito za temeljne plače moških delavcev, ki so, kaor znan, silovito niške. Glavni ravnatelj pa izjavlja, da so temeljne plače moških pomožnih delavcev enake krajno običajnim dninam in sicer tistim, ki jih določijo oblasti in ki se izplačujejo v istih krajih po drugih obratih. Povišati temeljnih plač glavno ravnateljstvo zdaj že zato ne more, ker se mora na zasebno industrijo ozirati. Glavno ravnateljstvo ne more povišati plač čez v okraju običajno mero, ker bi drugače tekmovala zasebnim obratom, česar pa noče.

Glede na vprašanje dopustov zavzema glavni ravnatelj stališče, da so se plačani dopusti uvedli šele pred dvema letoma in da si zato še ni v svoji birokratsko omejeni butici napravil jasne slike. Meni pa, da se je dopustno vprašanje v toliko razširilo, ker se je dopust na vse porodnice raztegnil. O tem pa še pusti s seboj govoriti.

Glede na stanovanjsko vprašanje je rekel, da misli graditi delavske hiše. Glavno ravnateljstvo je po vseh tvornicah poizvedovalo. Med 40.000 osebami, ki so po tobačnih tvornicah zaposlene, se jih je le 10.000 potegovalo za tvorniška stanovanja. Če bi tem osebam zgradili stanovanja, bi to okroglo 20 milijonov stalo. To je velika vsota, za katero se bo težko dobilo finančnega ministra. Glavni ravnatelj pa hoče vse storiti, da to stvar izvede.

Glede na delavske odbore je izjavil glavni ravnatelj, da v kolikor se zahteva,

da bi delavski odbori na disciplinarno postopanje vplivali, želji ne more vstreči. Delavstvo je že itak v disciplinarnem odseku zastopano, večjega vpliva pa načelno ne more privoliti. Člani bolniškega odbora, ki so izvoljeni po delavstvu, imajo itak pravico, da zastopajo delavske koristi.

* * *

Kakor se vidi, načeluje tobačni režiji trdovraten butec, ki se ozira le na fabrikante in jude in ki se mu o nalogah moderne socialne dobe niti ne sanja. Ob takih razmerah bodo boji neizogibni in zato naj se delavstvo najtesnejše svoje organizacije oklepa.

Glede na bolniško in na nezgodno zavarovanje tudi ni vse v redu. Depotni in skladiščni delavci telefonske uprave glede na nezgode niso zavarovani, dasi so izpostavljeni nezgodni nevarnosti. Državni montanski delavci so zavarovani pri bratovskih skladnicah, ki so nujno potrebne preosnove. Gozdni delavci so na primer glede na nezgode zavarovani v Salzkammergut, ne pa na Solnograškem.

Za starost in invalidnost tudi ni dovolj preskrbljeno. Pomožni delavci državne tiskarne dobe po 35letni službeni dobi 900 K. Montanski delavci so zavarovani po določilih bratovskih skladnic. Če služijo do 40 let, dosežejo provizijo 300 do 400 K letno, a morajo bratovski skladnici sami prispevati do 1 K 20 h mesečno. Stalni gozdni delavci imajo do provizije pravico od petega leta naprej; po dopolnjeni službeni dobi pa znaša najvišja provizija mesečno 40 do 50 K. Telefonski in brzojavni delavci sploh nimajo starostne in invaliditetne preskrbe. Poštni pomožni sluge dobe z ozirom na službeno dobo milostno pokojnino v najvišjem znesku približno 800 K.

Za vdove in sirote telefonskih delavcev se nič ne skrbi. Vdove državnih montanskih delavcev dobe provizijo, ki znaša 25 do 30 K mesečno.

Mislil bi kdo, da je delovno razmerje vsaj trajno, a temu ni tako. Telefonskih in brzojavnih delavcev je v Avstriji do 2500 zaposlenih, a približno 50 odstotkov jih je le pomožnih delavcev. Železniški delavci zahtevajo, da bi nepretrgoma pozimi delali, ker jih pozimi več ne dela. Ta usoda zadene celo take delavce, ki služijo že nad deset let železnici, ki so celo člani provizijskega fonda in ki mu morajo tudi ob brezdeltu prispevati. Tudi gozdni delavci se tozadevno pritožujejo in zahtevajo, da naj jih ob času, kadar se ne dela, zaposlujejo pri zgraditvi hudo-urnikov in za zgradbe cesta. Če bi bilo

nekoliko dobre volje, bi tudi tu bilo mogoče ljudi celo leto zaposlovati.

Veliko želja je glede na dolgo začasno dobo, predno postanejo delavci stalni, a šlo bi predaleč, če bi vse našteli. Tozadevne prošnje in spomenice so prizadete organizacije že opetovano predložile in v njih svoje želje obrazložile.

Važna je tudi točka o združevalni pravici. Zadnje čase so večkrat višje oblasti ovirale združevanje državnega delavstva. Odbornike so povprašavali in jih celo tajno svarili. Proti takemu postopanju se mora najodločneje naglašati, da imajo tudi delavci po državnih obratih pravico, da se združujejo in da se te pravice smejo tudi poslužiti. To stališče moramo tembolj povdarjati, ker se združuje veliko državnih uradnikov, uslužbencev in delavcev v takih organizacijah, kakršnih druge države ne trpe, pri nas jih pa, kakor se zdi, čuvajo. Krščanskim strokovnim zvezam ne more nasprotovati ne država in ne cerkev, zato moramo obsojati vsako omejitev. Oficielno se sicer ne zgodi, a praktično predstojniki združevalno pravico odbornikov omejujejo in jim delajo v službi sitnosti. Take kršitve najodločneje zavračujemo. Umevamo, da sme tudi uradnik pripadati kot zasebnik kaki politični smeri, a tega v službi ne sme kazati; a ravno tako pravico, kakršno ima uradnik, jo sme imeti tudi delavec. Če se pa delavec radi političnega prepričanja oškoduje, je to krivično in se mora zavriniti.

Splošno zlo je dejstvo, ker v državnem obratu zaposleni delavec veliko težje brani svojo pravico, kakor v kakem zasebnem obratu. V celi vrsti obratov in delavskih odborov, v drugih pa svoji dolžnosti niso kos. Železničarji n. pr. zahtevajo, da imej delavski odbor vsaj četrtletno sejo. Zahtevajo nadalje delavsko disciplinarno zbornico, v kateri bi se lahko branili proti obdolžitvam in kaznim; tobačno delavstvo zahteva brezuspešno delavske odbore.

Posamezne osrednje oblasti niso enakega naziranja glede na želje delavstva. Medtem ko, kar smo že omenjali, ima gozdni delavec v Salzkammergut penzijski normale, so ga pa po dolgoletnih prošnjah odrekli gozdnim delavcem na Solnograškem. Pri železničarjih so svojci zavarovani, tobačnemu delavstvu so to odklonili. Zgledov je še veliko, a ta dva zadoščata, da pokažemo, kako neenakomerno in neenotno postopajo oblasti nasproti državnim delavcem in uslužbencem.

Prejšnja leta so radi državne delavce delavce in uslužbence nazivali, da zbirajo

službena leta. Hotelo se je reči, da se od uslužbencev in od delavcev poseben napor ne zahteva. Danes stoji stvar drugače. Tudi lastniki državnih obratov svojih ušes niso zaprli tehničnemu napredku in intenzivno delo je vedno večje. Moč posameznika do skrajnosti izrabljajo, ne da bi ga zato tudi bolj plačali.

Kako stališče zavzema država nasproti delodajalcu. Priznati moramo, da če bi vse želje izpolnili, bi to veliko stalo. Vzrok pa ni, da bi delavci preveč zahtevali, marveč dejstvo, ker se prejšnja leta stanje delavcev ni izboljšavalo. Radi sedanje draginje so za uravnavo plač, ki bi sedanji draginji odgovarjale, bi bile res večje vsote potrebne, a krivi niso delavci, marveč država. A potrebne višje vsote bi se dobile, ker so se za druge stvari še višje vsote dobile. Ni tudi preveč, če se reče, da se lahko tudi za te stvari dobe potrebna sredstva, ker to niso mrtvi izdatki, marveč omogočajo celi vrsti rodbin primerno življenje. Kako malo umevajo merodajne oblasti želje državnega delavstva, tako malo umevanja je tudi poslanska zbornica pokazala. Lani se je precej temeljito bavila z življenjskimi pogoji državnih delavcev in uslužbencev, naglašala je, kako potrebno da je, da se razmere temeljito preosnujejo in sklenila več stvari, da bi se razmere izboljšale. Vlada se je izgovarjala, da nima sredstev. Značilno je pa, ker vlada tudi takih sklepov ni izvedla, za katere ne potrebuje denarnih sredstev. Zbornica je n. pr. sklenila, da naj se v državnih obratih uvedejo delavski odbori. Pripomnim, da v tobačnih tvornicah še do danes delavski odbori niso uvedeni, dasi bi nič ne stalo, če bi jih uvedli. Dolžni smo delovati na to, da vlada svoje odklonilno stališče opusti in da pripravi potrebna sredstva. Pasiven odpor vlade nasproti vsem željam državnega delavstva ne škoduje zgolj veliki večini državnega delavstva, marveč goni neposredno državne delavce in nastavljenca v socialnodemokratski tabor.

Tudi mi smo dolžni, da pritiskamo na to, da se naše zahteve izpolnijo. Čim močnejša je organizacija, čim enotnejše nastopamo, tem večje uspehe zaznamujemo. Tudi naša konferenca, na kateri je 20.000 krščansko organiziranih državnih nastavljenecv in delavcev zastopanih, mora pomenjati korak k napredku.

Vse svoje sile in moči zapostavimo, da ojačimo svoje vrste. Čim močnejše so organizacije, tem prej se naše želje izpolnijo.

Po Ullreichovem govoru je Unter-müller razmotrival o najvažnejših zahte-

vah tobačnega delavstva. Naglašala osobito nizke plače, ker so se po uvedbi plačilne razpredelnice plače mesto da bi se povišale, znižale. Dopusti, ki zdaj nikakor ne zadoščajo, bi se morali vsaj toliko raztegniti, da bi že po petih letih trajali tri dni, po desetih letih pa šest dni. Več kakor dozda naj se stori v zdravstvenem oziru. Ustanavljajo naj se kopališča, zavetišča gojenčkov in zdravilišča jetičnikov. Vedno večji stanovanjski bedi naj odpomore glavno ravnateljstvo z velikopotezno akcijo. Najvažnejše je pa, da se prej ko mogoče uvede, če tudi stopnjevaje, 48urni tedenski delovnik, kar je upravičljivo in umevno, ker dela v tobačnih tvornicah nad 80 odstotkov delavk. Če za vse te želje ni denarja, naj se pa vsaj tiste vpeljejo, ki ničesar ne stanejo. Ustanovitev delavskih odborov je gotovo zahteva, ki je upravičena, ki jo je tudi državni zbor pripoznal in ki bi se, če bi bilo kaj dobre volje, že zdavnaj lahko izvedla. Žal da se mora pibiti, da ni umevanja in potrebne odločnosti za izpeljavo najskromnejših zahtev.

Tudi delegati drugih zastopanih kategorij in so obrazlili zahteve svojih kategorij in ž njimi izpolnili poročevalčeva poročila. Predvsem se je naglašalo, da naj država več kot je dozda storila stori za državno delavstvo. Odločno se je obsojalo, ker so posamezni činitelji poizkušali otežiti združevalno pravico.

Sklenila se je sledeča

resolucija:

Dne 20. oktobra 1912 zborujoča prva državna konferenca državnih uslužbencev in delavcev konstatira, da je potrebno, da se v marsikaterem oziru izboljšajo delovne, službene in plačilne razmere.

Dohodki iz službenega in delovnega razmerja pretežno ne pokrivajo zadostno življenjskih potrebščin. Slab gospodarski položaj državnih uslužbencev in delavcev se je zadnja leta po splošni draginji še zdatno poslabšal. Preosnovati se mora tudi dnevna službena ali delovna doba, ki nezmerno napenja moči nastavljenecv in delavcev, kar je tem važnejše, ker se za življenje državnih uslužbencev in delavcev vsled prenizkih plač in intenzivnejšemu obratu ne dobi zadostno zadostilo.

Na gospodarsko stanje bistvenega dela delavstva v državnih obratih vpliva tudi zaposlovanje pozimi; pri drugem delu je pa važna negotovost glede na delovno razmerje. Potrebna je skrb ob boleznih ali nezgodah, uvedejo naj se pokojnine, skrbi naj

se za vdove in za sirote po modernih načelih in z ozirom na sedanje gospodarsko stanje.

Nič manj važna ni zahteva o zadostni stanovanjski preskrbi. Na stanovanjske razmere državni obrati večinoma neugodno vplivajo, ne da bi državna oblast proti temu socialnemu zlu z zadostnimi sredstvi nastopila.

Konferenca naroči in pooblašča osrednjo komisijo avstrijskih krščanskih strokovnih društev, da naj v primerni obliki posreduje tako pri vladi, kakor tudi pri strankah, ki pridejo v poštev, da se upravičene želje državnih uslužbencev in delavcev uveljavijo. Predvsem naj se dela na to, da se uveljavi predlog odseka za državne uslužbence. Državne nastavljenice in delavce poziva konferenca, da naj se priklopijo krščanskim strokovnim organizacijam, ker le te praktično delujejo za držav. nastavljenice in delavce, državno delavstvo naj pa z vztrajnim delom sodeluje v organizaciji, da se razmere izboljšajo.

Ko se je resolucija odobrila, se je konferenca zaključila.

Prekinjene službene dobe in službene starostne doklade.

Glavno ravnateljstvo je ukazalo, da se vsem aktivnim delovnim osebam, ki so trajno službeno dobo iz kakršnegakoli razloga prekinile, pregleda prekinjenje, če se jim prekinjenje še ni izpregledalo in sicer od 1. januarja 1913 nadalje. Izvzete so pa tiste delovne osebe, pri katerih je povzročil prekinjenje službene dobe kazenski odpust z dela v zmislu delovnega reda. Takim osebam se zaračunavajo službene doklade šele od časa, ko so se milostnim potom zopet nazaj na delo sprejele.

Tistim delovnim osebam, ki se jim pregleda prekinjenje službene dobe, se torej zaračuna od 1. januarja 1913 nazaj tudi službeni čas pred prekinjeno delovno dobo. Za nazaj pa ta odlok ne velja.

Pregled prekinjene službene dobe ima namen, da se bo enotno pri zaračunanju starostnih službenih doklad postopalo. V bodoče se bo tozadevno ostreje postopalo in so se izdala tozadevno posebna navodila.

Kadar kaka delovna oseba izstopi v bodoče iz službe tobačne režije, se bo z zapisnikom dognalo, zakaj da izstopi.

Zapisnik se bo moral z morebitnimi dokazili skrbno shraniti in se mora o tem v matici vpisati opomba.

Po veljavnih določilih se pregledajo posledice prekinjene službene dobe radi dokazane bolezni, radi važnih rodbinskih razmer ali radi drugih nezakrivljenih razlogov.

Razlogi se bodo v bodoče lahko po zapisniku dognali.

Če zakrivijo prekinjenje službene dobe take bolezni, ki ne dovedejo dočasne upokojitve, je merodajno za prekinjenje v matici pripomnjen zdravniški izvid.

Kadar povzročijo izstop važne rodbinske razmere ali pa drugačni nezakrivljeni razlogi, je v prvi vrsti merodajno, če razlogi izstopa tvorijo moralno ali fizično silo in če je zato prekinjenje službene dobe neprostoovoljno, kar povzroči pregled. Taki slučaji so, če se mož preseli, pri mladostnih delavcih pa, če se starši preselijo; nadalje če streže dotična delovna oseba obolelim bližnjim sorodnikom, ki so le na njo navezani in če se misli, da bo bolezen toliko časa trajala, da bi dopust ne zadoščal, nadalje podpora možu, če so razmere take, da bi bil brez te potrežbe obstoj soproga ogrožen.

V vseh drugih slučajih, v katerih se ne da dokazati silec vzrok za prekinjenje službene dobe, se prekinjenje ne zaračunava. Taki slučaji so, če se izstopi, ker se delovna oseba poroči, če se ne izključuje možnost ostati v službi tobačne režije kakor tudi izstop zato, da se boljši zaslužek doseže ali pa nezadovoljnost z delovnimi razmerami.

Kaj je s socialnim zavarovanjem?

Starostno in invalidno zavarovanje se v Avstriji razpravlja že deset let. Delavstvo že celo to dobo nestrpno čaka, da se to vprašanje reši. Upravičena je delavska zahteva po starostni preskrbi, kar vsi pripoznajo.

Predloga o socialnem zavarovanju, s katero se peča zbornica že dolgo vrsto let, hoče to vprašanje rešiti in uvesti tako starostno in invalidno zavarovanje, kakor tudi razširiti obstoječe bolniško in nezgodno zavarovanje.

Bolniško zavarovanje naj bi se razširilo na domače delavstvo, na vse plačano delavstvo, na posle in na sodelujoče rodbinske člane, če delajo v kakem podjetju, ki je zavarovanju podvrženo. Nad 3 milijone oseb se iznova namerava bolniškemu zavarovanju pritegniti. Pozdraviti se mora osobito, ker se je tudi doma-

če delavstvo pritegnilo bolniškemu zavarovanju in se tako poizkuša prepričati beg z dežele. Bolniško podporo nameravajo raztegniti od 20 tednov do enega leta.

Tudi nezgodno zavarovanje nameravajo zdatno izpremeniti. Podjetniki bodo sami prispevali, tudi odškodnine in čakalno dobo nameravajo preosnovati.

Že dozdej so bolniške blagajne in nezgodne zavarovalnice zelo veliko storile. Izplačale so bolniške blagajne leta 1906 — 20 milijonov kron bolniških podpor, 2,789.626 je pa bilo zavarovanih. Nezgodne zavarovalnice so pa imele l. 1906 dohodkov 24 milijonov kron brez železničarjev; izplačali so nad 17 milijonov nezgodne odškodnine 12.848 osebam.

Malone vsi delavci se pritegnejo novemu invalidnemu in starostnemu zavarovanju. Po starostnem zavarovanju bodo zavarovanci imeli, kadar bodo 200 tednov prispevali, pravico do rente, če se dožene, da delavec radi starosti, bolezni ali drugih hib trajno ne more delati in si ne more prislužiti tretjino tiste vsote, ki jo telesno in duševno zdrave osebe zaslužijo. Do invalidne rente ima tudi zavarovanec pravico, če invalidnost povzroči obratna nezgoda in zavarovanec do ezgodne rente nima pravice. — 2. Starostna renta se prične izplačavati po končanem 65. letu, če zavarovanec pripada 30 let blagajni. — 3. Odpravnine dobe svojci rajnih članov po 40 vplačanih tednih. — Država prispeva vsaki invalidni ali starostni renti primeren znesek, ki pa ne sme presegati letno 90 kron. Vsako leto bo država prispevala približno 130 milijonov kron; prvo leto približno 13 milijonov 800.000 kron. Ko bo zavarovanje deset let obstajalo, bo prispevala država za samostojne zavarovance 25, za delavce in njih svojece pa okroglo 69 milijonov K. Za slučaj starosti bodo zavarovane tudi take samostojne osebe, ki na leto ne zaslužijo nad 2400 kron. S primernimi višjimi prispevki bodo samostojni imeli že s 55. letom pravico do starostnih rent.

Navedene številke nam kažejo, kako silovito je nova postava potrebna. Na različne gospodarske razmere se zakonski načrt ozira. Predloga je imela veliko sovražnikov. Tvorničarji so se ji v svoji preveliki ljubezni trajno upirali. Celo socialni demokrati so nasprotovali zavarovanju samostojnih delavcev.

Delovanje stavbne zadruga tobačnega delavstva.

V nedeljo, dne 29. septembra, so v Hajnburgu ob Donavi slovesno položili

temeljni kamen za zgradbo šestih rodbinskih hiš, ki jih gradi Stavbna in stanovanjska zadruga avstrijskega tobačnega delavstva, registrirane zadruga z omejenim poroštvom, Dunaj, Neulerchenfelderstrasse 21. Udeležba pri slavlju je bila jako lepa. Ob 10. uri dopoldne se je služila v župni cerkvi slovesna sveta maša. Po sveti maši se je pa pomikal izprevod z godbo na čelu na slavnostni prostor, kjer je bilo že več sto Hajnburgčanov zbranih. Stavbišče leži ob gozdnem robu pred gorami in je komaj 15 minut od središča oddaljeno. Slavnostni prostor je bil okrašen z zastavami, tudi več hiš je bilo z zastavami okrašenih. Slavlja se je udeležilo načelstvo in nadzorstvo zadruga, več odbornikov »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze«, člani skupine Hajnburg, zastopani sta bili skupini Linc in Fürstenfeld; župan Julij Gmeindl, podžupan Eder, več občinskih svetnikov, podravnatelj Czerny in več društev.

Načelnik zadruga Franc Ullreich je govoril sledeči govor:

Preteklo je komaj šest mesecev, ko je pričela stavbna in stanovanjska zadruga avstrijskega tobačnega delavstva poslovati. Od početka sem je bila zadruga prisiljena, da se je bojevala z ovirami, ki temelje v socialnih razmerah naše dobe. Hvala Bogu, ovire smo premagali; danes polagamo temelj prvim šestim hišicam, ki so prve, katere zadruga gradi. Zadružno načelstvo je rado ustreglo želji, da se temelj slovesno položi, saj pomenja današnje slavlje pričetek nove dobe v samopomoči avstrijskega tobačnega delavstva.

Važnosti stanovanjskega vprašanja je avstrijska krščanska tobačna delavska zveza od nekdanj posvečavala posebno pozornost in je zveza že leta 1910 izdala posebno brošuro o stanovanjskih razmerah tobačnega delavstva. Sledila je akcija v parlamentu, ki je, žal, ostala brezuspešna. Ko se je ustanovil državni stanovanjski zaklad za mala stanovanja, je avstrijska krščanska tobačna delavska zveza ustanovila stavbno in stanovanjsko zadrugo in jo s tem pospeševala, da je vzela 50 deležev.

Z ustanovitvijo zadruga se je zopet praktično izvedlo krščansko strokovno gibanje. Kakor delavstvo skupno v strokovni organizaciji vpliva na vstroj življenjskih pogojev, tako smo tudi glede na stanovanjsko vprašanje nastopili pot samopomoči, da prispevamo k rešitvi stanovanjskega vprašanja. Dobro vemo, da sedanjih hib sami ne moremo odpraviti, a vemo tudi, da lahko skupno s poklicnimi činitelji sodelujemo, ko gre za to,

da sedanje razmere izboljšamo. [Voljo imamo, pozdravljen, kdor nas podpira.

Z današnjim dnem naj se prične nova doba v delovanju naše zadruga in naj sledi veliko uspehov v dobrobit naših članov in človeške družbe. Srečo, zadovoljnost in božji blagoslov tistim, ki bodo v teh hišah prebivali!

Nato se je prečital sledeči spis,

sestavljeno ob slovesni položitvi temelja, ko se gradi prvih šest hišic po Stavbni in stanovanjski zadrugi avstrijskega tobačnega delavstva, o. z. z. o. p., XVI., Neulerchenfelderstrasse 21.

Prvo leto svojega obstoja se je zadruga posrečilo, ko je prej premagala veliko ovir, da je pričela prva dela s tem, da je pričela graditi šest hišic.

Slovesno se je položil temelj v nedeljo, 29. septembra 1912, ob 11. uri dopoldne. Slavlja so se udeležili:

Deputacija zadrughnega načelstva in nadzorstva, deputacija načelstva »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze«, vsi z Dušana, člani krajne skupine Hajnburg z načelnikom Jožefom Eppinger, župan Julij Gmeindl z občinskim zastopom, pevsko društvo »Haydn«, »Krščansko ljudsko društvo«, »Katoliško delavsko društvo«, deputaciji obeh vojaških veteranskih društev.

Temeljni kamen je blagoslovil p. g. knezonadškofijski duhovni svetnik Jožef Kepka z asistenco čč. gg. kooperatorjev Jožefom Birke in Ivanom Blaschke.

Hiša, kjer se nahaja temeljni kamen, se gradi zadrughni članici gospej Rozaliji Grötzer, tobačna delavka v Hajnburgu, ostalih pet hiš se grade članom: Karel Kaltenecker, Karel Khun, Ana Loitsch, Karel Nürnbergger, Peter Renner, vsi v Hajnburgu.

Ko se je sklenilo, da se te hiše zidajo, so bili v načelstvu zadruga sledeči člani:

Franc Ullreich, načelnik; Karel Oehlzand, podnačelnik; Ignac Mayer, knjigovodja; Alojzij Mück, blagajnik; Adolf Grosz, Ivan Smetana, odbornika.

Člani nadzorstva so bili: Leopold Maier, načelnik; Jožef Wasserböck, zapisnikar; Alojzija Kleinerl, dr. Jožef Resch, Karel Schmid, Josipina Woyna.

Ig. Mayer l. r. — Franc Ullreich l. r. — Alojzij Mück l. r. — Leopold Maier l. r.

Božji blagoslov naj rosi na prebivalce teh hiš in na delovanje naše zadruga.

Nekaj misli in števil o pokojninah.

Po dolgem boju in po triletni začasni ureditvi pokojnin so se 1. januarja 1910 temeljito preosnovali pokojnine tobačnega delavstva. Namesto dosedanjih pet kategorij so uveljavili šest plačilnih razredov, v katere delavstvo po njih zaslužku uvrščajo. Ob takratnih razmerah je pomenjala nova preosnova velik napredek. Zlomila in odpravila je zastarele in nevzdržljive kategorije in spomnila se je tudi preskrbe vdov in sirot.

Od takrat so se pa predpogoji takratne pokojninske preosnove zdatno izpremenili. Namesto takratnih popolnoma neurejenih plačilnih razmer so uveljavili leta 1911. plačilno razpredelnico, ki sicer res ni vzorna, a stanje se je le bistveno izpremenilo. Starostne doklade v zvezi z zdaj veljavno plačilno razpredelnico dopuščajo, da se lahko izračunajo plače po posameznih tvornicah. Službene starostne doklade sicer še niso popolnoma uvedene, a to se čez tri leta zgodi, a kljub temu se lahko izračuna, koliko se plače od pokojnin ločijo.

Načelo, da tvori dejanski zaslužek temelj za določitev pokojnin, je hvalevredno in primerno razmeram. Preosnova ima napake. Določitev plačilnih razredov je bil v primeri s kategorijami res napredek, katerega vrednost se je pa znižala, ker je malo plačilnih razredov in ker najvišji plačilni razred računa le s 100 kronami kot z najvišjo mesečno plačo. To je bilo že ob proglasitvi reforme trdo, zdaj je pa krivično.

Po veljavnih določbah znaša najvišja provizijska renta osemdeset odstotkov temeljne vsote tistega plačilnega razreda, kateremu pripada dotična oseba. Dejanjsko pa dobe 80 odstotkov le tisti, katerih plače so enake temeljnim plačam. Tisti, ki ne zaslužijo toliko, da bi se približali najvišji vsoti, ne dobe več polnih 80 odstotkov, marveč približno 73 odstotkov. A priznajmo, meje morajo biti in 7 odstotkov se končno še prenese.

Drugačna pa je stvar, če primerjamo plače s 35letno službeno dobo po letu 1916 z najvišjo mero pokojnine. Vidimo, da obrestni znesek provizije znatno pade. Nočemo najkričnejšega zgleda mavajati. Zadošča, če pribijemo, da pade v srednjih krajnih in plačilnih skupinah odstotni znesek na 50 in 60 odstotkov.

To nerazmerje med plačo in pokojnino pa odpravlja tudi 25letno delovno dobo, ker nihče ne bo vstopil rad v po-

koj, če bo moral kar polovico in do dve tretjini plače pogrešati.

V priloženi razpredelnici je razviden razložek med pokojnino in plačo.

Razmerje plače s pokojnino.

Krajna stopnja	3			4			5			6			7		
	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %
I	70.20	56.—	79.77	78.—	56.—	71.79	80.60	64.—	79.40	83.20	64.—	76.92	91.—	72.—	79.12
II	72.36	56.—	77.39	80.16	64.—	79.84	83.20	64.—	76.92	85.80	64.—	74.59	93.60	72.—	76.92
III	74.53	56.—	75.13	82.33	64.—	77.73	85.36	64.—	74.97	88.40	64.—	72.39	96.20	72.—	74.84
IV	76.70	56.—	73.01	84.93	64.—	73.35	87.96	64.—	72.76	91.—	72.—	79.12	98.80	72.—	72.87
V	78.86	56.—	71.01	87.10	64.—	73.47	90.56	72.—	79.51	93.60	72.—	76.92	101.83	80.—	78.56
VI	81.03	64.—	78.98	89.70	64.—	71.34	93.16	72.—	77.28	96.20	72.—	74.84	104.86	80.—	76.29
VII	83.20	64.—	76.92	91.86	72.—	78.38	95.33	72.—	75.52	98.80	72.—	72.87	107.46	80.—	74.44
VIII	85.36	64.—	74.97	94.46	72.—	76.22	97.93	72.—	73.52	101.40	80.—	78.89	110.06	80.—	72.68
IX	87.53	64.—	73.11	96.63	72.—	74.51	100.53	80.—	79.57	104.—	80.—	76.92	112.66	80.—	71.01
X	89.70	64.—	71.34	99.23	72.—	72.55	102.70	80.—	77.89	106.60	80.—	75.04	115.70	80.—	69.14
XI	92.73	72.—	77.64	101.83	80.—	78.56	106.16	80.—	75.35	110.50	80.—	72.39	120.03	80.—	66.65
XII	96.63	72.—	74.51	106.16	80.—	75.35	110.50	80.—	72.39	114.83	80.—	69.66	124.80	80.—	64.10
XIII	100.96	80.—	79.21	110.50	80.—	72.39	114.83	80.—	69.66	119.60	80.—	66.88	130.—	80.—	61.53
XIV	105.30	80.—	75.97	114.83	80.—	69.66	119.60	80.—	66.88	124.80	80.—	64.10	135.20	80.—	59.17
XV	109.63	80.—	72.97	119.60	80.—	66.88	124.80	80.—	64.10	130.—	80.—	61.53	140.40	80.—	56.98
XVI	114.40	80.—	69.93	124.80	80.—	64.10	130.—	80.—	61.53	135.20	80.—	59.17	145.60	80.—	54.94
XVII	123.06	80.—	65.—	134.33	80.—	59.55	139.96	80.—	57.15	145.60	80.—	54.94	156.43	80.—	51.14
XVIII	136.50	80.—	58.60	148.20	80.—	53.98	154.70	80.—	51.71	161.20	80.—	49.62	172.90	80.—	46.16

Krajna stopnja	8			9			10			11			12		
	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %	Plača	Pokojnina	Pokojnina znaša v %
I	93.60	72.—	76.92	96.20	72.—	74.84	104.—	80.—	76.92	108.33	80.—	73.84	130.—	80.—	61.54
II	96.20	72.—	74.84	98.80	72.—	72.87	107.03	80.—	74.74	111.36	80.—	71.83	133.90	80.—	59.74
III	98.80	72.—	72.87	101.83	80.—	78.56	110.06	80.—	72.68	114.83	80.—	69.66	137.80	80.—	58.05
IV	101.83	80.—	78.56	104.86	80.—	76.29	113.10	80.—	70.73	118.30	80.—	67.62	141.70	80.—	56.45
V	104.86	80.—	76.29	107.90	80.—	74.14	116.56	80.—	68.63	121.76	80.—	65.78	145.60	80.—	54.94
VI	107.90	80.—	74.14	111.36	80.—	71.83	119.60	80.—	66.88	124.80	80.—	64.10	149.50	80.—	53.51
VII	110.93	80.—	72.11	114.40	80.—	69.93	122.63	80.—	65.23	128.26	80.—	62.37	153.40	80.—	52.15
VIII	113.53	80.—	70.46	117.—	80.—	68.57	125.66	80.—	63.66	131.30	80.—	60.92	157.30	80.—	50.85
IX	116.56	80.—	68.63	120.03	80.—	66.65	130.—	80.—	61.53	135.20	80.—	59.17	161.20	80.—	49.62
X	120.03	80.—	66.65	124.80	80.—	64.10	135.20	80.—	59.17	140.40	80.—	56.98	165.10	80.—	48.45
XI	124.80	80.—	64.10	130.—	80.—	61.53	140.40	80.—	56.98	145.60	80.—	54.94	169.—	80.—	47.33
XII	130.—	80.—	61.53	135.20	80.—	59.17	145.60	80.—	54.94	150.80	80.—	53.05	176.80	80.—	45.24
XIII	135.20	80.—	59.17	140.40	80.—	56.98	150.80	80.—	53.05	156.—	80.—	51.28	184.60	80.—	43.33
XIV	140.40	80.—	56.98	145.60	80.—	54.94	156.—	80.—	51.28	159.46	80.—	50.16	192.40	80.—	41.52
XV	145.60	80.—	54.94	150.80	80.—	53.05	161.20	80.—	49.62	168.13	80.—	47.58	200.20	80.—	39.96
XVI	150.80	80.—	53.05	156.—	80.—	51.28	166.40	80.—	48.07	175.06	80.—	45.69	208.—	80.—	38.46
XVII	162.06	80.—	49.36	168.13	80.—	47.58	178.96	80.—	44.70	188.50	80.—	42.44	223.60	80.—	35.77
XVIII	179.40	80.—	44.59	185.90	80.—	43.03	197.60	80.—	40.48	208.43	80.—	38.38	247.—	80.—	32.38

Socialni vestnik.

Prva pomoč v sili. V sredo, dne 11. decembra smo imeli v tovarni zopet predavanj, ki je bilo zelo zanimivo in poučno. Predaval je gospod dr. Högler o prvi pomoči v sili. Slučajev, da je potrebna pomoč, je več. Eden takih slučajev je na primer, če pade kdo v medlevo. Kaj je treba v tem slučaju najprvo storiti? Prvo, kar se naj stori, je, da se dotičnik kolikor mogoče hitro oprosti tesne obleke;

odpeti mu moramo na primer ovrtnik. Nato naj se odpro okna; najbolje pa je, da se dotičnik nese na svež zrak in da ga drgnemo s prtičem, ki je namočen v mrzli vodi. Kadar se pa zave, mu dajmo piti gorkega mleka ali juhe, tudi kava je dobra. — V slučaju, da vrže koga božjast, je najbolje, da damo takemu revežu kaj mehkega pod glavo, da si glave ne rani, ko se trese. Pustimo ga popolnoma pri miru, v usta pa mu dajmo kaj lesenega, da si jezika ne grize. Dr. Högler je pri-

pomnil, da se dogajajo slučajji božjasti z malo izjemo le pri nižjih slojih. — Ker starši, delavci nimajo čestokrat niti časa niti sredstev, da bi mogli svojo deco dobro vzgojiti in jim pred vsem poskrbeti zadostnega varstva, izročeni so v varstvo večjidel kaki mladi deklini, ki je še sama varstva potrebna. Na otroke včasih niti ne pazi, in če otrok kam pade, se dalje za to ne briga; le, d a otrok ne joče, pa je dobro. Ko pa je otrok star kakih 15 ali 16 let, pa ga začne kar nenadoma ta huda bolezen napadati, tako, da je tak otrok potem velik revež. Često se tudi pripeti, da se kdo vreže ali da mu počí žila. V prvem slučaju je najbolje, da se ranjena roka ali noga preveže z najmanj tri prste široko obvezo. Preveže naj se nad rano, da kri ne more odtekati. Potem pa naj se roka drži kvišku, če se je na primer v roko vrezal. Če pa žila počí in ni nobene obveze pri rokah, naj se kar s prstom pritisne na žilo zato, da nima kri prevelike moči in preveč ne odteka. Seveda je v tem slučaju potrebna takojšnja zdravniška pomoč. — Večkrat se tudi pripeti, da skoči kdo v vodo, ali da se obesi. Tak nesrečnež je lahko na videz že mrtev, akoravno še živi. V tem slučaju naj se poizkusi z umetnim dihanjem: skleneta naj se mu roki kakor k molitvi, potem naj se mu jih iztegne in se naj z njimi precej pritisne na njegov želodec. Roki naj se mu potem vzdigneta nad glavo in naj se zopet z njima pritisne na želodec. Istotako naj se stori z novorojenimi otroci, ki ne morejo priti k sapi in so na videz mrtvorojeni. — Zelo priporočljivo bi bilo, da se pri vsaki hiši hrani nekaj lizola. Lizol pomeni velik napredek v zdravstvenem oziru. Dokler niso poznali lizola, je malokdo okrevail, ki je imel hude rane. Posebno nevarno je bilo, če je začela rana gnojiti. Takemu navadno ni bilo več pomoči. Tudi v bolnišnicah niso mogli proti hudim gnojnim ranam ničesar storiti. Istotako se je godilo porodnicam. Tako se je nekoč na Dunaju primerilo, da je umrlo v enem dnevu 60 porođnic. Če bi bili že takrat poznali lizol, bi se kaj takega ne pripetilo. Sedaj pa, ko izpirajo rane z lizolom, umrje le malokateri ranjenec in prav redka porodnica. Lizol namreč popolnoma zabraňuje gnojenje. Lizol je protistrup; torej strup proti strupu. Znano je, da mi izdihavamo strup. Po tleh in v zraku je vse polno bacilov. Ti bacili in strupeni plin, ki ga mi izdihavamo, pride do rane in povzroča gnojenje. Lizol pa preprečuje nojenje in je vsled tega neizmerno koristen. V 1 liter vode naj se dene 1 žlica lizola, potem naj se počaka, da se lizol raztopi, nato naj se pa rana s to vodo izpere. Tako delajo sedaj po vseh bolniš-

nicah. — Bolniška veda sploh vedno bolj napreduje. Včasih je moral na primer zdravnik ki je hotel bolniku operirati oko, temu najpreje priložiti tako zaušnico, da se je kar zvalil po tleh. Ker ga je udarec popolnoma omamil, tudi ni čutil, kako mu je zdravnik rezal na očesu. Sedaj to, hvala Bogu, ni več potreba, pomagajo si z drugimi, boljšimi sredstvi, ako je ravno potreba, da se bolnik omoti. — H koncu je gospod predavatelj svaril pred alkoholom. Alkohol je hud strup, torej človeškemu organizmu skrajno škodljiv, vrhutega pa zelo drag in ne vsebuje nobenih redilnih snovi. Posebno trpe vsled alkohola avstrijske alpske dežele. Ljudje so v nekaterih krajih popolnoma degenerirani. Skoro v vsaki hiši imajo kakšnega tepca, ki je sebi in celi družini v nadlego. Prišlo je že tako daleč, da dá mati otroku, ki leži še v zibelki, med mleko malo žganja zato, da otrok ne kriči in se ne razbrca, med ko je ona na polju. Mi smo op mnenju gospoda predavatelja malo bolj trezni, to nas pa ne sme prevzeti, alkoholizem je tudi pri nas grozno razširjen in čimdalje bolj se kažejo grozne posledice neizmernega uživanja alkoholnih pijač. Otroci pijancev so opdvrženi vsaki bolezni, povrhu tega so pa še samoglavni in kakor topi. Od alkohola nam preti mogoče še hujšna nevarnost, kakor od drugih narodnih sovražnikov. Zatorej bodimo trezni in odstranimo od nas to grozno nevarnost, dokler je še čas. —

Ženske obrtne nadzornice. Na Prukem je zaposlenih v obrtno-nadzornovalnih uradih 14 žensk. Prideljene so kot pomožne obrtne nadzornice. V Berlinu jih posluje 8, 2 poslujeta v Vratislavi, nadalje posluje 1 v Frankobrodu (Frankfurt) ob Meni, ena v München Gladbachu, v Thornu in v Resneju. Novo obrtno nadzornice nameravajo nastaviti na Badenskem, kjer so že pred leti v Nemčiji prvi nastavili akademično izobraženo obrtno nadzornico. Ker so obrtno nadzorstvo v Nemčiji razširili tudi na domačo industrijo, nastavijo na Badenskem še eno žensko moč. Nova badenska obrtna nadzornica je dozdej poučevala v Karlsruhe ročna dela in gospodinjstvo.

Drag denar pri nas. Najboljše trgovske in obrtne tvrdke, ki imajo milijone lastnega premoženja, ne dobe zdaj pri nas denarja na posodo izpod 8 odstotkov; splošno pa plačujejo po 11 in še več. En vzrok ti draginji je tudi ta, da nam Francozi in Agleži, ki imajo dovolj denarja na razpolago, ne posojajo zavoljo mržnje do Nemčije, s katero smo zvezani. Nemci pa nimajo gotovega denarja, ker gre vse v industrijo. Koliko imajo denarja vložnega v tem oziru, je razvidno iz

tehle številke: Dne 30. junija 1911 sta bili na Nemškem 5302 delniški družbi s kapitalom 15.846.680.000 mark, torej skoraj 16 tisoč milijonov mark. Poleg tega je še 501 družba z omejeno zavezo s 350.830.000 markami. Dobička nosijo povprek po 9 od 100. Nemčija bogati in tudi delavcem je tam boljše, nego pri nas. Naša nemška politika, ki jo podpirajo tudi soc. demokratični Nemci, pa največ škoduje našim delavcem, ki imajo vsled neugodnejših razmer naše industrije manj dela in manj zaslužka, obenem pa vsled dragega denarja izkušajo neznosno draginjo. Avstro-ogrška banka ima zdaj obrestno mero 6 odstotkov; bati se je, da bo kmalu zvišala. Potem bo denar splošno seveda brž še dražji.

Svobodna veda. Proti katoličanom vpijejo liberalci in socialni demokrati, da so proti svobodni vedi, da zavirajo učenjakom povedati svoje znanstveno prepričanje in vsled tega pravijo, da je katoličanstvo vedi nasprotno. Seveda vse to ni nič res, ker si prava veda in vera ne moreta nasprotovati. Vera sega na polje; kamor učenost ne seže; vera se peča z nadnaravnim svetom, veda z naravnim. Pač pa se soc. demokrati ne drže načela svobodne vede. Na Nemškem so imeli med svojimi pristaši pisatelja Hildebranda. Ta je prišel na podlagi svojega študiranja do prepričanja, da je delavcem v korist, če se ohrani čvrst in krepak kmečki stan in da je zato prav, če kmeta država varuje s tem, da postavi na njegove pridelke varstveno carino. Za to znanstveno prepričanje, ki mora biti, kakor sicer tulijo socialisti in liberalci, sveto, so pa z veliko večino glasov soc. demokrati letos pri shodu v Šamnici Hildebranda izključili iz stranke. To je taka svoboda kakor pod Cuvajem na Hrvatskem ali pod Lukaszem na Ogrskem.

Izogibajte se nevarnosti. Znani južnonemški človekoljub dr. h. c. Pavel Lechler je izdal knjigo, v kateri piše: Neki ugledni mož, ki je veliko z glavo delal, mi je enkrat rekel, da se mora izogibati vpijanljivih pijač, če hoče, kar si je vzel naprej, tudi izvesti. Nato sem sam opazoval in po svojih izkušnjah vsaekmu svetujem, naj se za krajšo ali daljšo dobo alkoholu odpove. Ne ostanimo sužnji svojih navad! Čez nekaj časa se prepričamo, da ničesar ne pogrešamo. Čutimo se svobodnejše in boljše. Opojlive pijače naj se pijejo le zmerno in ne vsak dan. Moderno gospodarsko življenje zahteva od vas vse sile; redno vživanje alkohola se ne strinja z naporu sedanje dobe. Telesne in duševne napore najlažje tisti premagajo, ki se vzdržujejo popolnoma ali vsaj deloma

vpijanljivih pijač. Opazil sem, da nervoznost izgine pri tistih, ki se vpijanljivih pijač izogibajo. Kdor si ne zna vesele družbe izpostavljati brez alkohola, si izstavlja ubožno izpričevalo. Alkohol škoduje fizično in moralno, velikokrat pa tudi zapelje k nenravnosti.

Proti trgovini s človeškim blagom.

Angleški kralj je podpisal postavo, ki sta jo sklenili poslaniška in angleška gospodarska zbornica in je naslovili »Postava o belih sužnjih«. Postava hoče tistim zverem preprečiti njih umazane kupčije, ki trgujejo z deklicami in jih prodajajo nesramnim hišam. Postava je bila potrebna, ker se je ta umazana trgovina v Angliji silovito razširila. Angleži zdaj po novi postavi ustanove posebno policijo, ki bo po večjih mestih strogo nadzorovala kolodvore in potnike. Vsak sumljiv človek, ki bo poizkušal približati se potnicam, bo aretiran. Nova postava določa, da bo vsak kaznovan, ki bo grešil z zavodništvom in kdor bo kupčeval z živim človeškim blagom. Zavodniki in trgovci z deklicami bodo že tepeni, ko jim bodo prii dokazali krivdo. Taka postava bi tudi v Avstriji in na Ogrskem nič ne škodila.

Socialno-demokratična vera. Ko se je v Semnici na Francoskem pričelo socialistačno gibanje, so si izvolili socialisti 12 voditeljev, ki so jih imenovali apostole. Ti so sestavili posebno veroizpoved, ki se je pričela z besedami: »Verujem v Ferdinanda Lassala, mesija devetnajstega veka.«

Za »vandrovc«. Na Virtenberškem imajo že dve leti zelo lepo urejeno ustanovo za »vandrovc«, kakor naše ljudstvo imenuje brezposelne ljudi, ki si s fehtanjem pomagajo iz kraja v kraj. Ob velikih cestah so nalašč zato pripravljene hiše, da sprejemajo take popotnike, jim dajo prenočišče, hrano, in sempatja plačajo zanje vožnjo po železnici do mesta, kjer jih čaka delo. Kdor hoče imeti pravico do takih hiš, mora dobiti pri gospodski potovalni list. Z njim se mu odpro vrata potovalne delavnice (Wanderarbeitsstätte), kakor jo imenujejo. V nekem oziru so namreč virtemberška zavetišča za vandrovc zelo primerno razlikujejo od prenočišč, ki so vpeljana tudi po nekaterih avstrijskih deželah, n. pr. na Štajarskem. Tam mora namreč vsak vandrovec tisti čas, ko ostane v zavetišču, delati. Skoraj povsod imajo nakupljen les na razpolago, ki ga morajo vandrovc žagati in cepiti. Drva se potem prodajo in od tega imajo zavetišča nekaj dohodkov. Potovalni list se vandrovcu vzame, če neče sprejeti delo, ki se mu je preskrbelo, ali če ga brez zadostnega vzroka zapusti, ali zavoljo pijanosti in surovosti. Nad 105.000

revežev je bilo sprejetih od 1. oktobra do 30. septembra zadnjega leta v take hiše. Samo 1482 osebam se je pa vzel potovalni list. Dobro eden med sto se je izkazal nevrednega te dobrote. Iz tega se jasno vidi, da je med ubogimi ljudmi, ki morajo iz kraja v kraj potovati, ogromna večina poštena in da je treba samo pametno preskrbeti zanje, pa prenehajo tožbe zavoljo beračenja in plašarstva. Seveda če nima nobene javne pomoči, mora beračiti tak vadvovec in potreba in priložnost ga zapeljeta tudi, da kaj vzame. V tistih okrajih, kjer so vpeljane potovalne delavnice, je bilo v preteklem poslovnem letu zavoljo beračenja in plašarije zaprtih 80 od sto manj nego prej. S tem so silno padli tudi stroški za zapor in za prevažanje jetnikov. Vsaka taka hiša ima poštenega oskrbnika, ki mora sam s svojim zgledom svoje goste vabiti k delu, in ki jim obenem v zvezi z različnimi posredovalnimi uradi preskrbuje delo. Da se ne more nihče izgovarjati, ima vsaka taka hiša na razpolago delavne obleke, da ne trgajo popotni delavci svojih.

Denarno gospodarstvo. Čim bolj napreduje kapitalizem, tem več je denarja v prometu. Leta 1902. je bilo v naši državi 1720 milijonov kron prometa. Na posamezno osebo je po tedanji štetvi prišlo 41 kron 45 vinarjev. Leta 1910. je bilo pa v prometu pri nas 2730 milijonov kron. Dobrih 1000 milijonov kron se je potrebovalo denarja več; na osebo je prišlo 53 kron 40 vinarjev. Z ozirom na to, ker se je sorazmerno tudi število prebivalstva znatno pomnožilo. Denarja je več v prometu, ker je vedno več trgovine in industrije in vedno manj ljudi, ki žive od tega, kar pridelajo. Tudi kmet prideluje vedno več za prodaj. Svoje pridelke prodaja, kupuje pa, kar mu je treba za življenje in obleko. Kako se denarno gospodarstvo razvija, vidimo iz tega, kako raste žiro-promet pri avstro-ogrski banki. Leta 1901. je bilo tega prometa 31.000 kron. Prebivalci so se pomnožili za 8 na milijonov, leta 1910. pa 82.000 milijonov sto; promet pri imenovani banki pa za 170 odstotkov. Vedno več ljudi ima čekovni promet pri poštni hranilnici, kar tudi pomenja, kako naglo in živo kroži denar med ljudstvom. Nekateri trdijo, da je ta poživiljeni promet vzrok druginje. To pa ni res. Čim ložje kroži denar, tem ložja je trgovina, tem manjše bi morale biti cene. Vzrokov druginji je treba iskati drugod. In tu se ne izmuznejo kapitalisti. Karteli draže cene in nespametna politika, ki nam odtuja trge, kjer bi se dalo dobiti še cenejši denar. Vkljub pomnoženemu prometu imamo v Avstriji nam-

reč vedno še premalo denarja, in kar ga je, je predrag. Za delavske hiše ni denarja; za povzdigo malega obrta ga ni; za kmetijski napredek ga manjka. Gotovo pa je, da bi bile cene za kmečke pridelke in za meso nižje, ako bi se kmetijstvo povzdignilo. Pa kaj, ko toliko denarja nase potegnejo kapitalistične zveze. Poglejmo številke! Na dunajski borzi je bilo h kupčiji pripuščenih l. 1903. delnic od akcijskih družb za 3100 milijonov kron, l. 1912. pa 8100 milijonov, torej za 165 odstotkov več. Poleg tega so pa te akcije nesle toliko dobička na leto, da se je v zadnjih 10 letih ena delnica povprek v ceni pomnožila za 45 od sto. Resnična prvotna vrednost 100 kron znaša torej danes 145 kron. Dobiček so seveda spravili kapitalisti v svoje blagajne. Tu ima druginja svoj vzrok.

Ob dolgih zimskih večerih. Zima je. Večeri so dolgi. Zvečer se tudi delavske rodbine zbirajo okoli svetilke, medtem ko razširja peč toploto tudi v delavčevi sobici. Li more biti kaj lepšega, kot tak zimski večer v družinskem krogu? Žal, da so tudi taki, ki rodbine ne znajo ceniti in presedajo večere po gostilnah in kar je še hujše, po žganjarnah. Med krščansko mislečim slovenskim delavstvom, hvala Bogu, je pa še zmisel za rodbinsko življenje zelo razširjena. Ko zvečer sedimo po trudapolnem dnevu v krogu rodbine, je čas, da skrbimo za izobrazbo svojega duha in da kaj čitamo. Kakor vedno zahteva telo hrane, jo zahteva tudi naša duša, katere ne smemo pustiti, da strada. Krščanski slovenski delavec, polagamo ti na srce: čitaj dobre spise in predvsem: čitaj »Glasnik«, naj ti ne vzamejo poguma tudi sestavki, ki jih morebiti, ko jih boš prvič čital, ne boš takoj razumel. Čitaj jih, dokler jih ne razumeš!

Industrija in karteli. Če ni dela, ni zaslužka. Kako je to, da mora na tisoče in tisoče naših ljudi drugod po svetu iskati kruha. Zakaj se pri nas ne razvije industrija, da bi dobili domačini doma dovolj zaslužka? Saj na Angleškem in v Ameriki tudi blaga, ki se naredi, ne vržejo proč, marveč ga prodajajo. Če je tam to mogoče, zakaj ne pri nas? Ta vprašanja so za vsakega delavca važna. Odgovor nanje je lahek: Pri nas so stavbe veliko dražje, kakor drugod vsled cementnega in drugih kartelov za stavbni material; ravno tako so stroji neprimerno dražji zavoljo železnega kartela. Kako so se stavbe podražile v kratkem času, naj pokaže tale zgled: Na Dunaju je stal kvadrtni meter zazidinega prostora štirinadstropne hiše leta 1890. —240 do 450 kron; danes stane do 840 kron. Za ustanovitev

predilnice stanejo stroški za 80.000 vreten — na Angleškem 900.000 kron, na Nemškem 1,300.000, v Avstriji 4,000.000 kron. Torej so stroški pri nas $4\frac{1}{2}$ krat večji kakor na Angleškem. Vzrok: vsled kartelov podraženi cement in podraženo železo. S tistim denarjem, ki z njim Anglež postavi 360.000 vreten, je mogoča pri nas tovarna samo za 80.000 vreten. Na Angleškem torej lahko štirikrat več delavcem dajo delo in to jih stane toliko, kolikor za nas eno četrtno. Zavoljotega pa seveda tudi naša industrija ne more tekmovali z angleško. Blago ne gre naprej in delavec je slabše plačan, ljudsko premoženje hira. Iz tega se jasno vidi, da so v prvi vrsti delavci poklicani, da se upro pogubonosnemu delovanju velikih kartelov. Zato se pa čudimo socialnim demokratom, da tu ne kažejo nobene gorečnosti. Zlobni jeziki govore, da veliki kartelisti in socialistični voditelji dobro vedo, zakaj je njihova stranka tako krotka proti kartelom, da pa tega iz prav posebnih vzrokov ne bodo nikomur povedali. Mor-da se da uganiti.

Škandinavski socialisti so imeli nedavno v Stokholmu shod. Bilo je 110 zastopnikov danskih, finskih, norveških in švedskih delavcev. Tam se tudi prepirajo o tem, ali naj bodo v strokovnih društvih zvezani vsi škandinavski sodrugi organizirani supno ali po narodih. Za zdaj se je prepir neolito zalepil. Glede na podporo pri štrajkih, za katero se je sklenilo, da se mora nabirati močan fond, so se izrekli, naj se izpelje ločena po narodih in naj vsak narod z drugimi za vzajemne podpore sklene posebne pogodbe. Socialisti imajo povsod več moštva, kakor pri nas. Škandinavci so tudi sklenili resolucijo proti tujim delavcem, ki prihajajo v njihovo domovino. Naši pa seveda tujcem dajejo celo komando nad seboj v roke. Revščina!

Novi Jičín. Dne 1. avgusta se je otvorilo pri nas zavetišče dojenčkov, ki je prirejeno za 20 dojenčkov. Dozdaj se rabi za štiri dojenčke. Če hočemo, da adoseže zavetišče namen, ki ga ima, se mora dete sprejemati v zavetišče vsaj do 18. meseca. Četudi zahteva zdravje otroka, da ga doji mati sama, mora delavka mati kmalu v tvornico, ne da bi smela zahtevati daljši dopust in obstoja za njo nevarnost, da trpi škodo njeno zdravje. Za obrambo matere se je dovolil šestmesečni dopust porodnicam iz zdravstvenih razlogov, z zavetišču dojenčkov je pa postal dvomljiv. Ni li mogoče obe spojiti? Vprašanje nastane, če je mleko delavke, ki dela cel dan v tvornici, dovolj zdravo. V

naši tvornici smo dobili tudi nove strelovdoe in telefon, ki veže pisarne. Nimamo pa še parne kurjave. Zakaj ne? Tvorniško ravnateljstvo se izgovarja na glavno ravnateljstvo, to pa na tvorniško predstojništvo. Tudi kopališča še nimamo.

Zvezina poročila.

Blagajniško poročilo za III. četrtletje 1912.

Dohodki.

78.275 tedenskih doneskov	á 30 v	K 23.482 50
4 tedenski doneski	à 24 "	— 96
5.110 zveznih prispevkov	à 2 "	102 20
127 vpisnin	à 40 "	50 80
2 knjižnični pristojbini	à 20 "	— 40
obresti		437 94
Koledar		56 60
Zapisniki in brošure		81 22
Strokovna glasila		46 90
Strokovna komisija		99 70
Povračila krajin skupin		8 68
Razno		2 20
	Vsota	K 24.370 10
	Saldo dne 30. junija	„ 28.830 62
		K 53 200 72

Izdatki:

Bolniška podpora	K 11.872 20
Podpora porodnicam	„ 1.585 —
Mrtvaščine	„ 320 —
Podpore za orožne vaje	„ 152 88
Pravno varstvo	„ 72 70
Obresti krajin skupinam	„ 2.345 39
Agitacija	„ 268 21
Plače in nagrade	„ 980 —
Strokovna glasila	„ 1.817 53
Tiskovine	„ 114 —
Pisarniški izdatki	„ 275 76
Knjige in časopisi	„ 24 06
Bolniška blagajna in zavarovanje	„ 120 72
Delavska šola, poučni tečajji	„ 285 —
Delegacije itd.	„ 227 —
Koledar	„ 157 02
Strokovna komisija	„ 12 75
Zapisniki	„ 25 —
Zaostanki krajin skupin	„ 14 10
Povračila krajin skupinam	„ 24 88
Rezervnemu zakladu	„ 112 53
Razno	„ 14 70

Vsota K 20.821 43

Saldo dne 30. septembra 1912 „ 82.379 29

K 53.200 72

Izkaz o premoženju.

Blagajniško stanje	K 32.377 29
Vrednostni papirji	„ 2.694 —
Deleži	„ 5.100 —
	K 40.173 29

Delavci!

Delavke!

Kadarkoli poletite v prosto naravo, ne pozabite na delavstvo, ki še ni združeno v naših strokovnih organizacijah. Poizkušajte ž njimi se razgovarjati in jih navduševati, da pristopajo k našim krščanskim strokovnim organizacijam.